

CANTALS

Febrer 2012

Nº 17

TdH

TALLER D'HISTÒRIA
LOCAL DE GODELLA

Presentació

Arriba el número 17 de **CANTALS** amb un bon assortiment de continguts que informen de la dinàmica de les activitats que dia a dia es duu a terme en les diferents àrees que conformen l'estructura del Taller.

A Godella, el nostre poble, existeixen profundes arrels en l'àmbit de la cultura. Música, pintura, teatre, danses... Són molts els artistes de primera línia que porten el nom de Godella per tota la geografia valenciana, nacional i internacional; en el passat, en el present i -de ben segur que també- en el futur. El moviment associatiu té un paper estel·lar en l'activitat ciutadana, i contribueix amb les seues activitats a enriquir el nostre patrimoni cultural, el de tots els godellenses. Açò fa història i ens ha de fer sentir-nos molt orgullosos.

Enguany es compleixen 100 anys de la concessió de la **Medalla d'Honor en l'Exposició Nacional de 1912 a Ignacio Pinazo Camarlench**, insígnia que, amb tota justícia, reconeixia al pintor com un dels més brillants de la pintura valenciana de la segona meitat del segle XIX.

Moltes persones coincideixen que l'insigne pintor no ha sigut reconegut en tota la mesura que va merèixer. Ara, en commemorar el centenari de la concessió de la medalla, tenim una oportunitat de reparar la possible falta. Per a açò el Taller està impulsant la celebració d'una sèrie d'actes que van en aqueix camí. Amb les aportacions de tots, institucions i associacions, ho aconseguirem.

Ismael Llorens
Coordinador Revista Cantals

Portada:

Ball al Carrer Major.

La situació de la presa seria en direcció a l'inici del Carrer Major, amb el fons central de la foto ocupat per un lateral de l'Alqueria de la Parra, desembocant en l'actual Plaça Santa Magdalena Sofia.

Foto Fons Família Doctor Valls.

Nº 17 - Febrer 2012

CANTALS

Revista informativa editada per

En aquest exemplar...

- 3** Racò del President
Àrees de Treball
- 4** Social
- 6** Arxius
- 7** Publicacions
- 8** Unitats Didàctiques
Història Oral
Notícies
- 9** Primera trobada de la Universitat de València i els Instituts d'Estudis Comarcals (IDECOs)
- 10** Lluís-Miren Zalbidea, nét de Nicolau Primitiu, cedeix a Godella el seu valuós fons bibliogràfic i documental
- 11** Premiat els artistes Rosa Pastor, Josep Aparicio "Apa" i Artur Heras
- 12** Temps arrere
- 18** Acosta't al taller

Coordinació, disseny i maquetació:
Ismael Llorens Santamaria

Racó del president

Estimats i estimades.

El temps passa molt ràpid i si en el passat Cantals estàvem enmig de la tardor, ara quan rebeu el present, estarà ja guaitant la primavera a les nostres vides.

Sols unes poques ratlles ja que prefereix que siguin els Coordinadors d'Àrea els que vos donen tota la informació d'aquelles coses en les que van treballant a les mateixes.

Han estat aproximadament quatre mesos des del passat nº 16, quatre mesos que a pesar d'estar patint una crisi social, -no sols econòmica- , com feia molts decennis que no s'havia vist i sense albirar que vaja a enllestir prompte, al sí del Taller han sigut quatre mesos de prou de treball fet o posat en màquines, d'anar conjuntant l'equip que som a la Junta Directiva, de cercar recolzaments entre els nostres associats i fins i tot gent externa i voluntària, per anar caminant envers els objectius que ens havem marcat pel present curs.

Hores d'ara, hi han algunes coses gestant-se que pot ser siga un poc aventurat entrar a parlar d'elles, però confiem que a l'Assemblea General de Socis que serà probablement al mes de Maig, ja es puga donar tota eixa informació per haver anat quallant eixos assumptes que a més d'anar endavant, no seran sols per al present curs sinó almenys, per a la present legislatura.

En estes setmanes estem procurant recollir les vostres adreces de correu electrònic, no vos estranyeu si algú de nosaltres vos la demana. Tot i que el Taller no es prodiga en l'enviament de coses per correu, sols els tres números de Cantals més l'enviament de la convocatòria de l'Assemblea, ve a representar entre 200 i 300€ de despesa. Així, pensem que són uns diners que en gran part es poden destinar a altres partides, sempre i quan no vos importe que els enviaments els fem per via electrònica en compte de postal. D'ahí que estiguem recollint les adreces electròniques vostres, almenys de qui les teniu per tal de portar endavant aquest xicotet pla d'estalvi. Rebre per exemple el Cantals per via electrònica, significarà que'l tindreu a color, que és com en realitat es prepara, tot i que després quan s'imprimeix, es fa en blanc i negre ja que el cost a color és massa gran pel que ens podem permetre. Malgrat tot el de dalt, si algú tot i que ens doneu l'adreça electrònica desitgeu rebre'l en paper també, no teniu més que dir-ho per correu electrònic i Cantals o el que siga, vos el fariem arribar en paper.

Vull també demanar-vos què, en la mesura que pugueu, tracteu de col·laborar amb les feines que fem al Taller. Hi han moltes coses que podeu realitzar i que no cal dedicar-li més enllà d'un parell d'hores o tres a la setmana. No teniu idea de si uns quants donareu aqueix pas endavant, el que podrien créixer els resultats del que es fa al llarg d'un curs. Animeu-se, veureu que és senzill, que hi han feines que les podem fer qualsevol de nosaltres i a més, ho passareu molt bé, perquè trobareu un molt bon ambient entre tots. Si us feu l'ànim, no teniu més que dir-ho a qualsevol de nosaltres o bé, vindre un dia dels que habitualment estem pel Local, -Dimecres o Dijous- ; estic segur de que no ens penedireu mai.

També vull demanar-vos que procureu impulsar la donació de documents i si no la donació, la cessió per tal de que els puga'm reproduir i tornar-los al seus propietaris a continuació. Són molts els papers familiars que quan falten els majors de la família, son llançats al fem sense més, sense pensar que eixa part d'història familiar que tenen recollida, és part de la història comuna que tenim com a poble i que amb la pèrdua d'eixa informació, estem perdent una vegada més, un trosset de la nostra història. I quan a l'inici del paràgraf parle de que ho impulseu, estic referint-me tant a que considereu fer-ho amb els documents antics i fotografies "velles" de la pròpia família, com després i per extensió, què aneu convencent a altres branques de la vostra família, als amics i amigues, als veïns i veïnes, de que ens facen depositaris de part de la seua història, que és la història comuna de tots i totes; és història de Godella.

No vull deixar d'agrair-vos que continueu donant el vostre suport al projecte del Taller, que com abans vos deia, m'agradaria que cada dia siga més comú, perquè siga'm més els que ens trobem en el nostre dia a dia, però tot i que això puga o no arribar, gràcies per fer possible tant com es va fent des de fa divuit anys.

Fins prompte.

Josep Vicent López Gil
President

Fotos donació Javier Guillén Lanzarote

Miquel Gago

Social

I Festival Internacional GODEPoesía

El pròxim mes de juny tindrà lloc a Godella el **I Festival Internacional GODEPoesia**, promogut pel **Taller d'Història** i organitzat per **GODEPoesia**, un col·lectiu independent que va nàixer al poble de Godella a l'octubre del 2011, amb la intenció de fomentar i dinamitzar totes les activitats relacionades amb el món artístic.

Si fem un recorregut per la història de Godella podrem adonar-nos de la capacitat de generació d'artistes que té esta ciutat. Trobem grans pintors, actors, músics, artesans, poetes... molts d'ells amb reconegut prestigi més enllà dels límits autonòmics i nacionals.

Godella continua sent, per tant, ciutat d'artistes, ciutat de cultura. Això ens obliga a estar en un continu fet cultural perquè hem d'idear, produir, inventar, innovar, instaurar... Però també hem d'aprendre, instruir-se, investigar, conèixer i donar a conèixer tot allò i a tot aquell que crea a Godella. I és precisament en aquest context de **CREATIVITAT** on naix el projecte de I Festival Internacional de Poesia.

Els objectius són donar a conèixer a Godella com a "poble" (elaborant un àlbum fotogràfic que tinga l'habilitat de mostrar el nostre poble) i com a "ciutat de la creativitat". La poesia serà vincle d'unió entre Godella i el món. La poesia, entesa com un guió possibilitarà, ser recitada, ser cantada, ser ballada, ser teatralitzada, ser musicalitzada... als carrers, places i jardins com escenaris naturals i adequats per a una cultura per a tots.

Volem convidar al màxim nombre de ciutadans, d'associacions, de centres escolars, actors, músics, artistes, creadors i ciutadans que vulguen desenvolupar aquesta proposta.

Divulgar les bases de la convocatòria a nivell internacional i local es fonamental per a l'èxit del festival, una tasca en la qual tots podem ajudar.

Webs per a conèixer les bases, quins poemes seran els seleccionats i quins els premiats:

Taller d'Història Local de Godella
www.tallerhistoriagodella.org

Bloc GODEPoesia
godepoesia.wordpress.com

Ajuntament de Godella
www.godella.es

En marxa la IV Nit dels Palmitos Blancs

Des del taller d'història, amb l'organització a càrrec de Godepoesia, estem preparant aquesta quarta edició de la Nit dels Palmitos Blancs. Ja podem informar d'algunes activitats que gaudirem aquesta nit del 16 de juny:

- Com a poeta comptem amb la presència d'**Eduard Marco i Escamilla**.
- **Ignacio Pinazo Camarlench** també serà protagonista, doncs celebrarem el centenari de la concessió de la medalla d'honor en l'Exposició Nacional de 1912.
- **Vicent Alonso** ens presentarà la seua última publicació.
- D'altra banda el Taller d'Història vol dedicar un petit homenatge a **Salvador Ferrando**, qui amb els seus dibuixos "a plumilla" ens ha acompanyat durant aquests anys.
- **Jordi Durà** ens presentarà en rigorosa estrena, una filmació de 1924, un document històric, excepcional, entranyable, amb sabor. 15 minuts d'imatges festives, sorprenentment amb una gran qualitat, on apareixen personatges coneguts, els nostres carrers i places.

Imatges d'anteriors edicions de la Nit dels Palmitos Blancs.

Ignacio Pinazo, 100 anys de la Medalla d'Honor de l'Exposició Nacional

Quan **Ignacio Pinazo Camarlench** va obtenir la **Medalla d'Honor en l'Exposició Nacional de 1912** es reconeixia amb demora a un dels protagonistes més brillants de la pintura valenciana de la segona meitat del segle XIX, un dels pocs pintors espanyols de la seua generació l'obra de la qual podia resistir amb dignitat la confrontació amb els més destacats representants internacionals de les tendències sorgides del corrent naturalista del XIX, com Manet, Degas o Renoir¹.

El **Taller d'Història Local**, amb l'ànim de celebrar aquest centenari, va suggerir tant al nostre ajuntament com al de València, tot un seguit de activitats a desenvolupar que denominàvem "**Any Pinazo**". Entenent que estem en una situació de dificultats econòmiques, intentàvem aconseguir un doble objectiu. D'una banda destacar la vinculació Pinazo-Godella i per una altra donar a conèixer la figura del Pinazo que reflexiona, els seus pensaments i també una part del dens arxiu fotogràfic de l'artista, així com els seus quaderns de dibuixos.

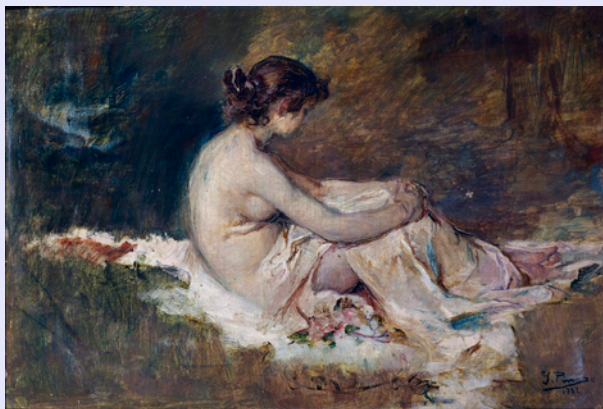
A finals del propassat mes d'octubre, es va enviar a l'Ajuntament -als departaments adients del mateix- una proposta d'activitats i actuacions, sol·licitant una reunió en alcaldia per tal de mantenir un primer contacte per això. La reunió va tenir lloc el dia 30 de novembre al despaig d'Alcaldia, estant presents a la mateixa, el Sr. Alcalde; el Sr. Regidor de Cultura; **Asun Tena**, en representació de la família i la Casa-Museu Pinazo; el nostre President del THLG i qui escriu com a Coordinador de l'Àrea Social del mateix. Varem eixir satisfets de la reunió i, hores d'ara, es continuen els contactes per concretar les actuacions que es desenvoluparien

Amb l'ajuntament de València, delegació de cultura, hem celebrat dues trobades. La primera al novembre de 2011 i la segona el dia 5 de març de 2012. Dues reunions cordials. Esperem amb interès la possibilitat de portar avant alguna de les propostes que hem estat treballant. Bàsicament desitgem poder mostrar l'exposició de Pinazo, disposar de la unitat didàctica i juntament amb l'associació **Amics per la Música de Cambra**, estrenar la composició musical dedicada al nostre artista i composta per **César Cano** i **Vicent Alonso**.

Des del Taller, l'equip d'**Unitats Didàctiques**, té pràcticament tancada la dedicada a Ignacio Pinazo. Vull des d'aquestes línies felicitar tant a **Paz Llombart** com a **Jordi Durà** i a **Toni Portilla** pel seu bon treball, del que fa uns dies, ens van presentar un avanç. Enhorabona, companys!

Informar-vos al mateix temps que en la quarta edició de la NIT DELS PALMITOS BLANCS, tindrem un petit record d'aquesta efemèrides.

¹ Ignacio Pinazo Camarlench. *Los inicios de la pintura moderna*. Fundación cultural MAPFRE. Pág 13. Francisco Javier Pérez Rojas.

Ignacio Pinazo Camarlench
Desnudo de mujer (1902)

Oli sobre llenç de 27 cm. x 38 cm.

Museu d'Art Modern (No exposat)

La jove nua, asseguda sobre un drap blanc, amb el qual es cobreix la falda és mostrada per l'artista de perfil, evitant mostrar el seu rostre.

Es tracta d'un estudi de nu, un de tants que va fer l'artista, però potser el que més elogis va rebre. En ell van ser lloats com d'un mestratge exquisit diversos aspectes que marquen les característiques de l'obra: la riquesa de la paleta, especialment dels verds que varien rítmicament, la suavitat de la pell i el cabell de la retratada i la diàfana llum que banya a la dona, caent plàcidament sobre tors i braços. El lirisme amb el qual es concep la pintura va portar al fet que anara considerada per alguns crítics com la representació d'una musa asseguda en el bosc.

Presentada a l'Exposició Nacional de 1912, al costat d'altres trenta-tres pintures més, el conjunt va obtenir la medalla d'honor, sent adquirida immediatament per al Museu d'Art Modern.

Jesús Blanch

El treball de l'Àrea d'Arxius s'ha centrat principalment en continuar l'inventari de la donació **Fons Dolors Escamilla - Dorna Godella**, tasca que està pràcticament finalitzada.

S'han produït un total de quatre lliuraments de material, corresponent la darrera principalment a copes de la Lliga (5) i Copa de la Reina (4), juntament amb fotografies emmarcades d'equip, l'original emmarcat de la mascota Chuffa i una caixa amb fotografies de la temporada 1990-1991 a la temporada 1995-1996. Fotografies de Lliga espanyola, Mundial de Clubs de Sao Paulo, Final Four jugada al pavelló Pla de l'Arc de Lliria, fotografies individuals de jugadores i cos tècnic, presentacions d'equip, etc.

Part del material rebut.

Un nou apartat corresponent a les temporades 1993-1994 1994-1995 i 1995-1996 amb fotografies de competició europea, lliga espanyola, fotografies mida carnet de jugadores, entrenador, preparador físic i finalment dues caixes de diapositives de la temporada 1994-1995.

Pel que fa a informació procedent principalment de diaris i revistes, s'han comptabilitzat finalment 208 registres amb dades de data, temporada, mitjà periodístic, tot això introduït de moment en un full Excel, com a inventari i abasten des de la temporada 1982-1983 fins la 2000-2001 de les diverses etapes i denominacions de l'equip.

En aquesta informació, hi ha temporades enquadernades (alguna fins amb 5 gruixuts toms), altres ensobrades per quinzenes, fulles tàctiques,

pressupostos de la temporada, acreditacions, instruccions de seguretat per a partits de competicions europees, volums amb còpies de felicitacions pels triomfs aconseguits.

S'han fet fotografies individuals de totes les copes, plaques, banderins, pins, etc., amb un total de 77 preses, faltant únicament per fotografiar els quadres emmarcats.

S'han inventariat 24 pòsters i cartells anunciadors i sis quadres emmarcats, principalment amb fotografies del primer equip en alguns casos juntament amb els equips de categories inferiors.

PIN - Mascota Chuffa

Una pel·lícula de l'any 1924

Finalment, anotar l'entrada en els fons del Taller, d'un vídeo datat el 1924 que es desenvolupa part en la casa de la família Pinazo i part als carrers de Godella, relatant el seu desenvolupament, una festa amb motiu del bateig d'un xiquet pobre.

Tal com s'indica, s'inicia el film a casa de la família Pinazo, posteriorment un passeig multitudinari pel carrer dels pilons (actual carrer del Músic José Caballer), recollida del xiquet i posterior entrada a l'Església parroquial de Sant Bartomeu. Preses de l'Ermite i com a final una part desenvolupada en els Vivers de València, amb motiu de la visita del Rei d'Itàlia.

És de ressaltar, la col·laboració i intervenció de tres persones en aquesta interessantíssima aportació.

En primer lloc, **Maria José Sanz**, resident a Barcelona, qui va trobar entre les pertinences de la seva família aquesta pel·lícula i la va fer arribar a **José Luis Marco Alegria**, per amistat familiar i saber que tenia contingut de Godella. Finalment ressenyar la intervenció de **Jordi Durà**, veí i amic de José Luis Marco Alegria, que va rebre d'aquest la pel·lícula i va valorar com a més adequat el dipositar a la Filmoteca Valenciana, on personalment va realitzar les gestions necessàries per al seu rescat.

S'ha obtingut una primera còpia en format DVD i posteriorment procediran a la Filmoteca a la seva neteja final. Una interessant troballa.

Publicacions

Julio Montagut Marqués

Han transcorregut tres mesos des que, el passat 25 de novembre 2011, la Universitat de València a través del seu Vicerectorat de Participació i Projecció Territorial organitzara una jornada-trobada amb els IDECOs (Instituts d'Estudis Comarcals) — a l'origen— de la Comunitat Valenciana. Avui dia, m'atreisc a suggerir que aquesta denominació hauria de ser ampliable i acollir a totes aquelles entitats locals i comarcals els objectius de les quals incloguen, entre uns altres, “la preocupació, sensibilització i compromís amb la realitat territorial immediata”, a través del foment de la cultura, el patrimoni, l'economia, la història o el patrimoni històric d'aqueixos territoris. Amb açò, ara no pretenc transcriure el que allí es va tractar, però si vull quedar-me amb la idea que aquest dia ens reunírem quasi un centenar de persones, pertanyents a diferents col·lectius d'estudis locals i comarcals, amb moltes ganes d'aportar els resultats dels nostres estudis a la societat, en general, i en particular entre nostres associacions; i que va concloure amb la proposta d'un document de treball per al futur, en el qual es van incloure les opinions i acords de la reunió. Esperem que servisca per a futures consolidacions dels nostres assoliments i estudis territorials.

Exposició llibres Idecos

D'aquests fets, vull arreplegar dues realitats; a) **la primera** és que, fins als anys 60 del segle passat, la història d'Espanya s'ocupava solament dels grans episodis, excloent de la mateixa tota l'aportació que van fer els ciutadans de “a peu” —obriers i camperols, sobretot—, atès que el desenvolupament també està lligat a aquests fets quotidians; amb el que ens trobem que aquest tipus d'història, és una ciència recent, concretament podem dir que ací a València arranca en els anys 70, amb la celebració del “1er. Congrés d'Història del País Valencià” i la fundació de 23 Centres d'Estudis Locals i Comarcals (“IDECOs”) en la següent dècada, que des de llavors caminen exercint una gran labor dins i fora dels seus petits territoris; b) **la segona**, difícilment es podria relacionar amb l'anterior, es tracta que fruit

d'aquells contactes entre entitats locals i comarcals, en l'actualitat estem intercanviant les nostres publicacions amb les d'aquestes associacions, la qual cosa contribueix a dinamitzar els resultats de la nostra activitat investigadora, i podem concloure que fins avui unes 15 o 20 publicacions diferents han ingressat en la nostra biblioteca d'estudis locals (i comarcals), que suposem aniran acreixent-se a poc a poc.

Julio Montagut i Josep Vicent López en IDECOs

Bé, canviant de temàtica, vull informar-vos a través d'aquestes línies, que quan aquest exemplar veja la llum, segurament ja estarem en condicions que la Comissió de Publicacions es reunisca per a donar el “vistiplau” als estudis i articles que conformaran el nostre QUERNS nº 5.

Vull avançar-vos, cosa que no havia fet amb anterioritat, que el pròxim volum de la nostra revista pluridisciplinar, la base comuna de la qual és Godella, contindrà un mínim de nou articles entre els quals destaquem els dos que des del seu inici, manté el QUERNS, l'acostumat article de D. Ricardo García de Vargas que obrirà la present sèrie, i com no, el relatiu a la fotografia, dissenyat com sempre magistralment, i que esperem siga del vostre grat.

Espere que aquesta nova edició de la nostra revista QUERNS, siga acollida per la població godellense, tan bé, com totes les anteriors, i que, tant la qualitat dels articles com la de la revista, estiga a l'altura que bé es mereixen els nostres conveïns.

A través d'aquest butlletí llancem una trucada de col·laboració perquè totes aquelles persones, estudioses o interessades en la història local, que estiguen realitzant o hagen acabat algun treball de recerca o estudi sobre el nostre poble, la seua població i el seu entorn social, a través de la història, als béns naturals i/o patrimonials, així com d'altres actius històrics, i desitgen que aquest treball siga publicat, es posen en contacte amb la Comissió de Publicacions del Taller d'Història, a través de qualsevol dels mitjans que figuren en aquest butlletí de difusió CANTALS.

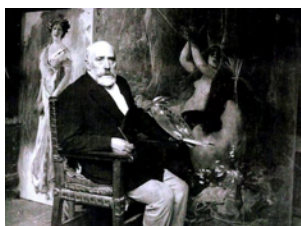
Seguirem informant de quantes novetats hi haja, en les publicacions locals i comarcals que tinguen entrada en els nostres arxius, a través d'aquest mitjà de publicació.

Unitats Didàctiques

Jordi V. Durà

Godella bressol d'artistes, o “cuna de artistas” en la llengua de Cervantes. És una expressió repetida i que ningú podria dir qui i quan la va fer servir per primera vegada. Però, certament, només observant el panorama cultural del nostre poble al llarg de la seua història o actualment durant una temporada, un any per exemple, podem comprovar l'elevada productivitat que els nostres conciutadans i conciutadanes han tingut i tenen en els diferents vessants de l'Art. Músics, cantants, pintores i pintors, ceràmica, fotògrafs, cinematografia, disseny, escultura, ball, dansa, poesia, etc. Sembla que, en vegada d'un pa sota el braç, ací la gent vinga al món amb un pinzell, un instrument musical, càmera o qualsevol “cachivache” susceptible de ser emprat per a la creació artística. Godella, bon territori per a les muses!

Bé. Parlem ara d'un creador insigne (entre molts d'altres que han sigut i són), un pintor que allà per la penúltima dècada del segle XIX, si no erre a l'any 1885, va decidir viure la seua relació amb les muses en este poble i fer-se godeller. **Ignacio Pinazo Camarlench**, ja en la quarantena avançada, espentat per les circumstàncies del moment, arriba a Godella i enceta una etapa de la seua biografia personal, familiar i creativa que lligarà a ell i al seu llinatge amb el paisatge, la història i els habitants de la nostra població. El seu profund arrelament és el motiu de que actualment, més de cent anys després Pinazo Camarlench continue present als nostres carrers, en les nostres ànimes.

Pinazo en el seu estudi.

Conèixer Pinazo, conèixer la seua vida, la seua pintura i dibuixos, la seua idea de l'art, és, per tal de continuar mantenint i reforçant eixa presència, una cosa necessària a transmetre a les noves generacions. Així, estimulats per l'efemèride del centenari de la concessió de la “Medalla de Honor” en l'Exposició Nacional de Belles Arts de Madrid, a l'any 1912, que suposà el reconeixement de la seua obra i figura, estem elaborant un material didàctic escolar per als estudiants dels diferents nivells que, esperem, servisca per a que els nostres escolars es-comencen a conèixer-lo i gaudir de la seua pintura i a més, valorar en la seua justa significació això tant dit de “Godella bressol d'artistes”.

Història Oral

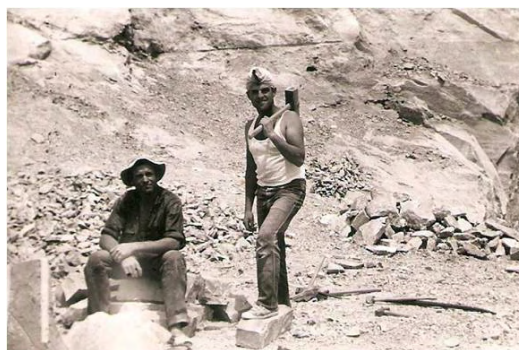
Tonya Garcia

Actualment tenim en preparació una trobada amb persones relacionades –per la seva feina o per vincles familiars- amb les pedreres de Godella.

La recent aportació per part de **Francisco Sáez Castillo**, d'un important nombre de fotografies situades des de 1955 fins a 1995 així com fotos d'eines amb el seu nom habitual, han permès conèixer molts aspectes d'aquest dur treball.

Aprofitant aquest important contacte, s'han iniciat les gestions per dur a terme aquesta trobada al local del Taller. La nostra intenció és, confeccionar un guió base per conduir l'entrevista i gravar aquesta amb gravadores digitals (pel que fa a veu es refereix), realitzar fotografies dels assistents i possiblement un vídeo per completar el treball.

Inicialment hem situat aquesta trobada, per al mes de Març, passades falles, tot això a falta de concreció de dates adequades per part de les persones a reunir.

Pedreres de Godella

Dalt: Rafael Rico i Fernando Valls.

Baix: Eines Utilitzades. Macs picapedrer.

Fotos: Francisco Sáez

Primera trobada de la Universitat de València i els Instituts d'Estudis Comarcals (IDECOs)

El Taller d'Història de Godella —representat per **Josep Vicent López**, **Julio Montagut** i **Jesús Blanch**— va participar en la primera trobada entre la Universitat de València i els Instituts d'Estudis Comarcals (IDECOs), que va tenir lloc el passat mes de novembre en el Jardí Botànic de València.

Va començar l'acte amb l'apertura per part de **Jorge Hermosilla**, com a Vicerector i convocant. El va seguir **Josep Vicent Frechina** com a President de la Federació d'Instituts Comarcals (FIECOV) i va tancar l'apertura **Esteban Morcillo**, Rector de la Universitat.

Tot seguit, tingué lloc la ponència d'**Emili Casanova**, que venia a representar als IDECOs i parlà de la importància que tenia el treball que es feia a Comarques i venia passant desapercebut en molts casos, a causa de l'escassa distribució i divulgació de tots aquests treballs. No calia dir que en les Universitats en molts casos ni es coneixien aquests estudis.

Intervenció de Josep Vicent López – Entitats convidades.

Josep Montesinos, Cap de la Unitat de Suport de la UV, prengué la paraula a continuació per reconèixer que en molts casos les coses han estat així i la Universitat no ha estat receptiva al treball que des de Comarques fan els IDECOs i entitats afins, però que tampoc per part dels IDECOs s'havien produït massa intents d'apropament envers la Universitat. La Universitat de València estava prenent consciència de la vida cultural i científica que hi ha a comarques i està disposada a rectificar; una prova d'això, la convocatòria d'aquesta Jornada com a primera presa de contacte.

Després, tingué lloc una roda a la qual varen participar els IDECOs. Ahí vam tenir uns 10 minuts per presentar el

Taller.

Després de dinar, comença la taula rodona moderada per **J.V. Frechina** i a la qual varen intervenir cinc IDECOs. En el torn obert de paraula posterior, es va analitzar els moments actuals pels que estem passant i quins són els problemes que tenim, prou comuns a la majoria.

Els problemes de financiació, més grans en aquells que han tingut molta activitat —sobre tot de publicacions— però que tenien un percentatge molt gran d'ingressos via subvencions i que ara, amb totes les retallades presupuestàries, encara s'agreuja més. La manca de relleu per generacions més joves és també un mal generalitzat. El poc contacte existent entre uns IDECOs i altres, fa que en moltes ocasions no es divulgue el que fan els demés i ni tant sols es coneix.

Per últim es va traure un manifest de mínims, consensuat allí mateix. Entre uns altres, s'estableix el compromís d'organitzar per al pròxim any 2012 la continuació d'aquesta Jornada, mitjançant un congrés que tractarà de la dimensió "local-comarcal", que mostre les diverses realitats dels nostres municipis i comarques, les línies d'investigació, els èxits, les problemàtiques, les possibilitats de futur.

Lluís-Miren Zalbidea, nét de Nicolau Primitiu, cedeix a Godella el seu valuós fons bibliogràfic i documental

Anunciàvem en l'anterior nombre de **CANTALS** que **Lluís-Miren Zalbidea Gómez**, nét del prestigiós científic i cronista **Nicolau Primitiu**, hi havia decidit donar l'obra que va començar el seu avi i que ell ha continuat fins a pràcticament els nostres dies.

Manuscrits, obres inèdites, biblioteques especialitzades, anàlisis de terreny, cartografies... El treball de dècades, estudis sobre els aqüeductes que partien des del riu Turia i creuaven Godella i la seua comarca, fotografies de l'època... Tot un univers de coneixement és el que des d'ara tindrà el Taller d'Història de Godella.

Durant l'acte de la signatura protocol·laria de la donació, recentment celebrada, l'alcalde de Godella **Salvador Soler**, el president del Taller d'Història Local **Josep Vicent López** i el propi **Lluís-Miren Zalbidea** van ser els encarregats de plasmar les seues signatures en el document del llegat.

Un instant de l'acte de la signatura oficial.

"Per a Godella és un orgull regentar tot aquest fons documental i que persones com Lluís-Miren ens confien un llegat d'un valor incalculable", va explicar l'alcalde.

El nét de l'historiador es va mostrar molt satisfet per l'interès que havien mostrat l'Ajuntament i el Taller d'Història, i fins i tot va plantejar la possibilitat de cedir altres documents i materials. *"Hi ha una fototeca que potser també podria interessar a Godella -va oferir Zalbidea-, és un material amb interès històric, en alguns casos, de més de 50 anys d'antiguitat".*

"Encara hi ha un important volum de documentació que no hem pogut revisar -va indicar el president del Taller d'Història de Godella, Josep Vicent López- i fins llavors no podem tenir una idea rigorosa de davant què ens trobem però, per descomptat, fins a on hem tingut accés, no té desapropietament i es convertirà en un fons de referència documental per a futurs historiadors i analistes del nostre temps". En 10 mesos o un any es podrà donar compte de forma més concreta dels continguts de la donació perquè és quan, molt possiblement, estarà ultimada l'inventari. *"Una volta el Taller d'Història haja fet tot el treball analític, -va indicar l'alcalde- la intenció és organitzar una exposició amb material seleccionat per a la qual s'espera comptar amb la presència de Lluís-Miren Zalbidea i la resta de familiars de Nicolau Primitiu".*

Josep Vicent López va mostrar el seu agraïment al senyor Zalbidea *"per haver distingit al nostre poble amb la seua donació i haver confiat en què la nostra Associació farà l'ús oportú i convenient que sabem que espera".*

Rosa Pastor, premi Microrrelatos Museo de la Palabra 2011

L'escriptora **Rosa Pastor Carballo**, amb el seu relat "**La sopa**" ha obtingut el premi de l'**II Concurs Internacional de Microrrelatos Museo de la Palabra**, convocat per la Fundació César Egido i que està dotat amb 10.000 dòlars. Han participat en el certamen 14.253 obres provinents de 89 països.

La sopa

Nuestro padre solía morir los domingos. Al principio nos lo tomábamos muy mal: avisábamos al médico, a la funeraria, nos vestíamos de negro, llorábamos... Pero luego, a fuerza de sustos nos acostumbramos, era su forma de vivir, y entre muerte y muerte la vida continuó a la espera de sus nuevas muertes. Su tenacidad para morir no se debilitaba y una noche, en la cena, en una de sus muertes más teatrales arrastró a mamá con él. Y eso sí fue serio porque ella, que no tenía imaginación, hundió la cabeza en la sopa y se murió.

Josep Aparicio "Apa", premi Altaveu 2011

El Festival Altaveu, de Sant Boi de Llobregat (Barcelona), ha celebrat enguany la seua 23ª edició, i el dimecres 7 de setembre es van lliurar els **Premis Altaveu 2011**. Un d'aquests premis ha recaigut en Josep Aparicio "Apa", "per haver mantingut el cant d'estil valencià en moments molt difícils, i d'aquesta manera permetre l'enllaç entre el llegat patrimonial i les noves fornades de cantadors i versadors".

El passat 30 de juny, Apa ja va rebre el **Premi Ovidi** al millor disc valencià de folk, pel seu treball "**Cants i cants**".

Josep Aparicio "Apa" és, sens dubte, una de les millors veus tradicionals del nostre país, amb una llarga trajectòria en el món del cant d'estil, on ha esdevingut una referència indiscutible de les últimes dècades. La seua presència ha estat sol·licitada per col·laborar amb artistes com Al Tall, Miquel Gil, Lúdia Pujol, Jerez Texas o Sonadors de la Guaita.

Josep Aparicio rebent el Premi Altaveu 2011

Artur Heras, medalla de Sant Carles 2011

El polifacètic artista xatívi —veí de Godella— **Artur Heras** ha estat condecorat amb la **Medalla de Sant Carles** que atorga la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València en la 16a edició d'atorgament d'este guardó.

El reconeixement a Artur Heras, antic alumne d'esta Facultat s'ha fet "per la seua reconeguda activitat artística i la seua àmplia trajectòria com a pintor, il·lustrador i escultor, així com per la seva presència internacional i la seva labor de projecció de la cultura valenciana".

Artur Heras davant una de les seues obres.

Si **Nicolau Primitiu** va dir que "Godella és una joia, dins de l'horta", **Artur Heras** també parla clar de Godella. En una entrevista del suplement cultural **Quadern de El País**, publicada el setembre passat, Artur deia que "En qualsevol altre país, el balcó sobre l'horta, al costat del peiró, seria lloc de reunió, punt de trobada. Com també la casa del pintor Pinazo, tan desaprovada, que podria ser un dels grans atractius de la contornada. Aquest poble de Godella, en qualsevol país normal, seria el poble dels pintors. A França es farien excursions per a visitar le village des peintres. Dels bons pintors! Pensa que Andreu Alfaro hi és i que ningú no li fa cas[...] També altres bons artistes, Josep Maria Gorris, o fins i tot l'escola de Godella, que potser fa una pintura molt clàssica, però que té la seua tradició i el seu públic".

QUADERNS DE GODELLA **1**

**Q
U
E
R
N
S**

L'opinió de les persones
molt més admeten. Real-
ment, en els moments
d'aquesta vida que
nos volem trobar,
també podem veure
la nostra vida.

maig 2009

TALLER D'HISTÒRIA LOCAL

12

Vista de Godella.

"... A la salida bajaban por la calle Mayor, hasta lo que es hoy el Hogar de los jubilados, donde se despedía después de las oraciones, el duelo".

"... Desde allí se llevaba a hombros el féretro hasta el cementerio, que se encontraba detrás de la Ermita..."

"Aquí el día de las misas de la fiesta mayor, se llenaba la iglesia. Había dos tipos de auditorio, los que iban a oír misa y los que iban a oír gritar al predicador... El predicador que no gritaba no valía nada".

"Las fiestas que se celebraban en Godella eran las de san Sebastián, san Antonio, san Bartolomé y las del pueblo".

"Se hacía la mascletá, dispará, hundiéndose en toda la calle donde estaba la fiesta, unos pinchos huecos de hierro clavados en tierra, unidos con una cinta de estúpín y se les prendía fuego. A medida que iban estallando, se desplazaban volviéndolos a clavar y a prender fuego y así sucesivamente".

“El domingo de Pascua se hacía el encuentro. En la Iglesia estaba la virgen del Rosario que la recogían las clavarías solteras. Los clavaríos solteros recogían al Salvador desde la Ermita y se encontraban en el Molí bajo el arco. Había un especialista en montar los arcos y las casas de los santos ...”.

“... por la tarde íbamos a la montaña detrás de la Ermita a comernos la “mona”, con alpargatas blancas y batas blancas. Se arreglaban corros para bailar la tarara. Se jugaba a: Carabassa carabassí, la coretja, a la corda o empinar el catxirulo”.

“En el año 1720, el cura don José Estellés Tarrasa concibió la idea de coronar la montaña con una ermita. El día 10 de septiembre de 1730 fue bendecida... Corrieron los tiempos y la ermita se transformó en casas de verano donde estaban los casalicios del Vía Crucis”. (R. G. de Vargas).

12

“Venían de Valencia a los pueblos de vacaciones. Se sentían a gusto la gente del pueblo con los veraneantes. Venían una vez a la semana de Valencia a comprar a Godella. Empezaron a habitar las casas del pueblo. Más tarde edificaron chalets en la Ermita”.

13

“Habían trenes y máquinas de vapor que iban más despacio que andando y transportaban las mercancías y viajeros. El viaje costaba una perrita”.

14

“En el mercado había de todo y las mujeres sentadas en el suelo o en una silla que se llevaban vendían la verdura que las tenían en capazos. Había dos casas de ultramarinos”.

15

16

“El Tercio era de tipo burgués, tres calles formaban la barriada. Sus ocupantes trabajaban en bancos y eran funcionarios del estado o del Ayuntamiento. Tenían buena relación con la gente del pueblo”.

17

“El Tercio era residencia de ricos y veraneantes y que hoy se ha hecho popular. Los veraneantes hacían su vida y organizaban sus propias fiestas. El Tercio tiene dos calles, cerraban un tramo de la calle y hacían sus verbenas y lo adornaban con sus farolillos”.

“Vivía en una casa de labradores. La casa tenía una entrada de tierra por donde entraba el carro. Dentro había una cuadra donde tenía vacas, caballo y un gallinero. Tenían por costumbre hacer fuego en el “allar” que se encontraba a ras del suelo. Agua potable no había. Teníamos quinqués para alumbrarnos”.

“La actividad agraria era el cáñamo que se utilizaba para las suelas de las alpargatas, las alubias, el trigo y las moreras que se plantaban en los márgenes de los campos”.

“Se lavaba cuando se podía, cada 10 o 15 días. El lavadero municipal estaba en el Molino (en un lugar llamado la Parreta). Antes de hacer el lavadero se lavaba en la acequia de Moncada”.

“Las cuevas estaban habitadas por gente muy limpia y trabajadora, que las tenía muy aseadas. Fuera tenían plantas (geranios), higueras, parras...”.

“Relación de algunas de las cuevas y sus habitantes: la tía Liriana, Tolo Barat, l'Adobaora, Set Pardals, tío Ferrero. Pepeta la Morena, Amparo la Colaua, la tía Chesusa, doña Lola (señora de rango que vino a menos)...”.

“Nací en la cueva número cuarenta y tres. Habían cuarenta y tres cuevas. Sólo teníamos dos habitaciones, una entradita pequeña y un corral pequeño. Servicio no había, hacíamos en un cubo”.

“...en la cueva el piso era más bajo de lo normal, con un desagüe doméstico que buscaba la vertiente para los casos de lluvia. Los dormitorios, uno o dos, tenían salida al aire libre para tener una buena iluminación, pero si llovía también podía entrar agua, por lo que los dormitorios tenían un poco de pendiente hacía el desagüe. ...Carecían de agua corriente y tenían que ir diariamente a la fuente pública por la mañana para así tener agua para el día. La cocina tenía un hornillo de carbón a la entrada que lo ponían en un banco de madera o piedra. La salida de la cueva estaba protegida por una cortina que guardaba el espacio interior del exterior y un muro de piedra que hacía de barandilla”.

L'edició en paper del número 1 de QUERNS està esgotada, però es pot descarregar l'exemplar complet i gratuït en la pàgina web del Taller d'Història: <http://www.tallerhistoriagodella.org/querns.html>

Establiments on es poden adquirir
Querns — Quaderns de Godella (nº 2, 3 i 4)

En Godella:

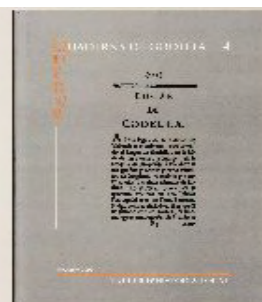
Papereria Pinazo — c/ Pintor Pinazo, 19
Papereria Cervantes — c/ Cervantes, 47
Quiosc del Mercat — c/ Abadia, 5
Quiosc de l'Estació — c/ Sant Blai, 41
Quiosc Corquin's — c/ Victòria, 3
Papereria Carmen — Ctra. de Rocafort, 16

En Burjassot:

Quiosc Michel — c/ Ausias March, 81

En Rocafort:

Quiosc c/ Bonavista, 4

PREUS: Preu de l'exemplar solt: 12€

Números 2 i 4: 20€

Números 3 i 4: 20€

Números 2, 3 i 4: 25€

Taller d'Història Local de Godella

Acosta't al taller

El **Taller d'Història Local de Godella**, té el seu origen a l'any 1994 en què un grup de godellencs interessats en l'àmbit de la història local, van crear els fonaments del que ja al 1995 es va formalitzar com associació sense ànim de lucre, legalment constituïda, inscrita al Registre d'Associacions de la Generalitat Valenciana.

Fins

- Promoure la investigació i divulgació de la història i de qualsevol altre aspecte relacionat amb l'actualitat social, econòmica, geogràfica, mediambiental, etc. del nostre municipi.
- Promoure la conservació, estudi i divulgació del patrimoni històric, artístic, arqueològic, etnològic, arquitectònic i ecològic del municipi de Godella.
- Constituir un fons arxivístic a partir de la recuperació, donacions, cessió, etc. de veïns i associacions de Godella.

Adreça postal

Taller d'Història Local de Godella
Plaça de l'Horta, 1 - Baix Esquerra
(junt Col·legi El Barranquet i c/ Bonavista)

Apartat de Correus nº 129
46110 Godella (València)

Horaris

Dimecres i dijous, de 17 a 20 hores.

Dimecres, de 21:30 a 00 hores.

(a concertar previamente altres dies i hores)

Adreça e-mail

correu@tallerhistoriagodella.org

Web

www.tallerhistoriagodella.org

Per a fer-te SOCI emplena i fes-nos arribar aquest formulari

TALLER D'HISTÒRIA LOCAL DE GODELLA. SOL·LICITUD D'ADMISSIÓ COM SOCI

DADES SOL·LICITANT

Nom	N.I.F.
Professió	Edat
Domicili Carrer	Població D.P.
Telèfon Mòbil	C. electrònic

QUOTA

(Assenyalar la quota)

*Quota semestral (18,03 euros)

*Quota semestral especial (estudiant, aturat o pensionista) (9,02 euros)

*Quota familiar anual pagadera al segon semestre (unitat familiar amb un o més socis) (6,01 euros)

COL·LABORACIÓ

*Desitge sols ajudar al sosteniment econòmic del Taller

*Desitge ajudar al sosteniment econòmic i a més participar en el treball que es realitza al sí del mateix

Temes relacionats amb els treballs del Taller en què voldria col·laborar

Desitjaria que es posaren en contacte amb mi personalment per confirmar millor les tasques en què podria col·laborar

DADES BANCÀRIES

Banc	Domicili		
Població	Província		
Codi Banc	Codi oficina	Control	Nº Compte

Signatura del/ de la sol·licitant:

Signatura socis/es avaladors/ores

Godella, a de de

D'acord amb el que estableix la Llei Orgànica 15/1999, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, t'informem que les seues dades personals recollides en aquest document s'inclouran en un fitxer automatitzat sota la responsabilitat de TALLER D'HISTÒRIA LOCAL DE GODELLA, amb la finalitat de poder gestionar les condicions i avantatges de ser soci/a. Pot exercir els seus drets d'accés, cancel·lació, rectificació i oposició mitjançant un escrit a la nostra adreça postal: Apartat Correus 129 / 46110-Godella.

Mentres no ens comuniqui el contrari, entendrem que les seues dades no han estat modificades i que es compromet a notificar-nos qualsevol variació i que tenim el consentiment per utilitzar-les per tal de poder fidelitzar la relació entre ambdues parts. Tanmateix, entenem que ens dóna el seu consentiment per poder-li enviar les comunicacions, publicitat i qualsevol informació que creiem pugui ser del seu interès.

Sr./Sra. Director/a del Banc:

Autoritze que els rebuts presentats pel TALLER D'HISTÒRIA LOCAL DE GODELLA siguin carregats al meu compte que tinc obert en aquesta oficina.

Nom	
D.N.I.	
Domicili	
Població	
Codi Postal	

Data:
Signatura

Correu electrònic

BLANC i NEGRE

*Xocolatada
en les
festes de
falles de
Godella*

